

7.12.2023

UTKAST**ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET****Statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen****Innehållsförteckning**

1.	Inledning	2
2.	Utgångspunkter för genomförande av försörjningsberedskapen	3
2.1	Försörjningsberedskapens förändrade verksamhetsmiljö	5
2.2	Försörjningsberedskapens nordiska, europeiska och globala dimension	6
3.	Utvecklingsobjektens bakgrunder och mål	7
3.1	Infrastruktur som är avgörande för försörjningsberedskapen	7
3.2	Det digitala samhället	8
3.3	Medborgarnas beredskap	11
3.4	Försörjningsberedskapens regionala dimension	11
3.5	Lägesbevakning och framförhållning i försörjningsberedskapen	12
3.6	Kompetens och tillgång på kompetent arbetskraft	13
4.	Målen med försörjningsberedskapen samt utvecklingsobjekt enligt sektor	14
4.1	Energiförsörjningen	14
4.2	Kontinuiteten i transporterna	16
4.3	Livsmedelsförsörjningen	17
4.4	Vattenförsörjningen	19
4.5	Avfallshanteringen	19
4.6	Den kritiska industrin	20
4.7	Byggande och underhåll av den fysiska infrastrukturen	20
4.8	Social- och hälsovården samt den sociala tryggheten	21
4.9	Finansiella tjänster och försäkringstjänster	22
4.10	Klimatförändringar, extrema väderhändelser och rymdväder	22
4.11	Den militära försörjningsberedskapen	23
5.	Finansieringen och utvecklingen av försörjningsberedskapsverksamheten	24
6.	Uppföljning av statsrådets mål	25

Statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen

Statsrådet har på föredragning från arbets- och näringsministeriet, med stöd av 2 § 2 mom. i lagen av den 18 december 1992 om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992), beslutat:

1. Inledning

Försörjningsberedskapen utgör grunden för samhällets övergripande säkerhet. Försörjningsberedskapen beaktas i allt beslutsfattande inom alla förvaltningsområden.

Finlands säkerhetspolitiska omgivning har förändrats på ett fundamentalt sätt. Detta återspeglas även i verksamheten kring försörjningsberedskapen. De nya och mer allvarliga hoten förutsätter att tryggnaden av försörjningsberedskapen förstärks och att beredskapsnivån höjs. Det civila samhällets beredskap måste beaktas som något som både möjliggör den militära beredskapen och utgör den andra hälften av den övergripande säkerheten tillsammans med den militära beredskapen: samhällets övergripande säkerhet fungerar endast om målet med verksamheten kring försörjningsberedskapen – att trygga kontinuiteten i samhällets väsentliga funktioner under undantagsförhållanden och vid störningar som kan jämföras med dem – uppfylls.

I statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen fastställs utgångspunkterna, principerna och de nationella målen för den nationella försörjningsberedskapen, för att försörjningsberedskapens nivå och omfattning ska motsvara de krav som den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen ställer. Det är nödvändigt att säkerställa en tillräcklig nivå på försörjningsberedskapen så att den produktion, service och infrastruktur som är nödvändig med tanke på befolkningens försörjning, näringslivet och försvaret kan tryggas även vid allvarliga störningar under normala förhållanden och vid undantagsförhållanden.

Förutom att stärka den nationella försörjningsberedskapen, stärks försörjningsberedskapen också genom att utveckla det internationella samarbetet via EU och Nato samt bilateralt med olika stater. Det nordiska beredskaps- och försörjningsberedskapssamarbetet utvecklas.

Beslutet styr och ger riktlinjer för statens central- och regionförvaltning samt kommunala myndigheter och andra sådana aktörer som inom sitt eget förvaltningsområde svarar för försörjningsberedskapen samt för dess ledning och utveckling. Planeringen av försörjningsberedskapen utförs i samarbete med såväl de ministerier som ansvarar för regionutvecklingen och sammanhållningspolitiken som aktörer på de regionala och lokala nivåerna. Försörjningsberedskapen accepteras som en del av planeringen och genomförandet av regionutvecklingen.

Genomförandet av målen i beslutet kan kräva tilläggsfinansiering. Beslut om detta fattas i processerna för planen för de offentliga finanserna, budgetförslaget och tilläggsbudgeten. Beslutet påverkar också planeringen, den operativa verksamheten, strategiarbetet och styrningen av Försörjningsberedskapscentralens horisontella verksamhet. Bärkraften hos försörjningsberedskapsfonden, som Försörjningsberedskapscentralen förvaltar, måste bedömas och fondens medel måste vara tillräckliga för att verkställa beslutet om målen med försörjningsberedskapen och för att snabbt kunna vidta de åtgärder som verksamhetsmiljön kräver och svara på dess föränderliga utmaningar. Försörjningsberedskapsfondens bärkraft ska tryggas på lång sikt genom att grunderna för bestämmande av försörjningsberedskapsavgiften bedöms i samband med reformen av försörjningsberedskapslagstiftningen. Eventuella finansieringsalternativ för EU och Nato ska också utnyttjas.

Utöver beslutet ska bestämmelserna om försörjningsberedskapen uppdateras och utvecklas så att de motsvarar de krav som förändringarna i omvärlden ställer. I Försörjningsberedskapscentralens verksamhet ägnas särskild uppmärksamhet åt moderniseringen av praxisen kring den materiella beredskapen inom försörjningsberedskapen så att den kan tillgodose de behov som den snabba förändringen har medfört. Dessutom utvärderas och utvecklas Försörjningsberedskapscentralens programarbete.

Beslutet har beretts i ett omfattande förvaltningsövergripande samarbete där olika intressentgrupper har hörts. Försörjningsberedskapsrådet, som utnämnts av statsrådet, har deltagit i beredningen av beslutet genom att lyfta fram synpunkter från den privata och tredje sektorn inom försörjningsberedskapsorganisationens sektorer och pooler. Ministerierna har i samband med beredningen sett över tillräckligheten av beredskapen inom sina egna förvaltningsområden, inklusive den materiella beredskapen.

2. Utgångspunkter för genomförande av försörjningsberedskapen

Med försörjningsberedskap avses tryggande av sådan väsentlig produktion, service och infrastruktur som är nödvändig för befolkningens utkomst, landets näringsliv och landets försvar i undantagsförhållanden och under allvarliga störningar som kan jämföras med undantagsförhållanden. Utgångspunkterna för den nationella försörjningsberedskapen är en välfungerande inre och internationell marknad, en mångsidig industriell och annan produktionsmässig bas, en stabil offentlig ekonomi och en konkurrenskraftig samhällsekonomi. Tryggheten av försörjningsberedskapen stöder sig på välfungerande internationella politiska, ekonomiska och tekniska förbindelser, inklusive trafikleder, samt på deras fortbestånd. Ansvar för beredskapen inför försörjningsberedskapskriser ligger alltid på den nationella nivån. Denna beredskap kompletteras av den internationella beredskapen.

Försörjningsberedskapens verksamhetsfält ska vara tydligt. Det är omöjligt att på förhand bereda sig på alla risker, och inte ens alla allvarliga störningar är sådana att de kan hanteras med hjälp av försörjningsberedskapsåtgärder.

I enlighet med samhällets säkerhetsstrategi är försörjningsberedskapen en del av den övergripande säkerheten, som är en samarbetsmodell för den finländska beredskapen. Med tanke på försörjningsberedskapen är det viktigt med växelverkan mellan olika aktörer (myndigheter, den privata sektorn, frivilligorganisationer och medborgare) på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Samarbetsmodellen för den övergripande säkerheten har fastställts i statsrådets principbeslut om säkerhetsstrategin för samhället (Statsrådets principbeslut den 2 november 2017).

Tryggheten av samhällets vitala funktioner leds, övervakas och samordnas av statsrådet samt av varje behörigt ministerium inom sitt förvaltningsområde. Ministerierna ansvarar för försörjningsberedskapen och utvecklar den inom sina respektive ansvarsområden i enlighet med reglementet för statsrådet (262/2003) och speciallagstiftningen. Försörjningsberedskapen måste utvecklas genom förvaltningsövergripande samarbete. Inom varje förvaltningsområde ska man dock kontinuerligt bedöma riskerna i anslutning till försörjningsberedskapen.

Försörjningsberedskapscentralen, som hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde, har till uppgift att utveckla samarbetet mellan den offentliga sektorn och näringslivet i försörjningsbered-

skapsärenden. Arbets- och näringsministeriet ansvarar för styrningen av Försörjningsberedskapscentralen. Styrningen utvecklas systematiskt så att målen för de behöriga ministeriernas respektive förvaltningsområden beaktas mer systematiskt än för närvarande i samarbetet med Försörjningsberedskapscentralen. I samband med reformen av försörjningsberedskapslagstiftningen ska Försörjningsberedskapscentralens styrningsmodell också ses över.

Försörjningsberedskapscentralen styr försörjningsberedskapsorganisationen, där företag, myndigheter och organisationer som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen deltar i samarbetet kring försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapsorganisationens sektorer och pooler bildar en samarbetsstruktur som i stor omfattning täcker de värde- och leveranskedjor som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen samt de centrala aktörer som verkar inom dessa. Aktörerna inom den privata sektorn äger och driver till största delen de infrastrukturer, tjänster och produktioner som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Företagen har därför en mycket viktig roll i försörjningsberedskapsorganisationen.



Många kritiska företag är i utländsk ägo eller multinationella. Också offentliga organisationer behöver produktionsinsatser från den internationella marknaden för att kunna bedriva sin verksamhet.

Företagen ansvarar för sin egen beredskap och kontinuitetskontroll samt för fullgörandet av de skyldigheter som anges i sektorslagstiftningen. Företagen förbereder sig i sin egen verksamhet på sådana risker som utgör ett hot mot förutsättningarna för deras affärsverksamhet. Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att stöda företag som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen att utvidga sin beredskap så att försörjningsberedskapen så väl som möjligt kan tryggas vid allvarliga störningar i normala förhållanden samt i undantagsförhållanden.

I vissa situationer räcker det inte med beredskap på marknadsvillkor eller avtalsvillkor för att uppnå den nivå på försörjningsberedskapen som krävs i det förändrade säkerhetsläget. Inom alla verksamhetsområden måste man identifiera de utvecklingsobjekt som är centrala med tanke på utvecklandet av försörjningsberedskapen samt göra en helhetsöversyn av bestämmelserna om störnings- och kris-situationer för att säkerställa att bestämmelserna är uppdaterade och fungerande.

De ministerier som ansvarar för beredskapen ska tillsammans med Försörjningsberedskapscentralen organisera sin verksamhet på så sätt att konkurrensneutraliteten mellan ekonomiska aktörer inte äventyras, om det inte finns några vägande skäl, som har att göra med landets försvar, den nationella säkerheten och undantagsförhållanden, för att handla annorlunda.

Statsrådet ska bereda ett nytt principbeslut om styrande av statens ägarpolitik före utgången av 2023. *(Denna del av utkastet uppdateras senare)*

Man utreder behovet av och möjligheterna att revidera den allmänna lagstiftningen om offentlig upphandling inom ramen för EU-lagstiftningen så att försörjningsberedskapsbehoven beaktas i tillräcklig utsträckning.

Enligt självstyrelselagen för Åland fördelas lagstiftningsbehörigheten i fråga om landskapet Åland mellan riket och landskapet. Behörighet i förvaltningsärenden bestäms utifrån fördelningen av lagstiftningsbehörigheten. Landskapet Åland och riket har därmed förvaltningsbehörighet i de ärenden som hör till deras respektive lagstiftningsbehörighet. Försörjningsberedskapen för Åland faller delvis inom landskapets och delvis inom rikets behörighet i enlighet med vad som anges ovan. Myndigheterna samarbetar i beredskapsfrågor i enlighet med vad som föreskrivs i republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden (900/2000).

2.1 Försörjningsberedskapens förändrade verksamhetsmiljö

Rysslands militära angrepp mot Ukraina har på ett allvarligt och långvarigt sätt destabiliserat Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska omvärld. De spänningar som Rysslands anfallskrig skapat och den tilltagande stormaktsrivaliteten mellan västländerna och Kina utmanar den nuvarande försörjningsberedskapen, som baserar sig på globala leveranskedjor. Skadorna på gasledningen och på datakabeln mellan Finland och Estland framhäver också sårbarheten hos den kritiska undervattensinfrastrukturen. Den förändrade verksamhetsmiljön kräver att man i synnerhet prioriterar och utvecklar skyddet av den väsentliga infrastrukturen och väsentliga tjänster, cybersäkerheten, tillgången till de mest kritiska förnödenheterna samt bemötandet av snabbt föränderliga hybridhot.

I och med digitaliseringen av samhällets funktioner har olika tjänster och processer i stor utsträckning kommit att basera sig på informations- och kommunikationsteknik, automatiska system, sensorteknik samt fungerande datakommunikationsförbindelser. Samtidigt har kontinuiteten i samhällets digitala funktioner och tjänster blivit beroende av den digitala infrastrukturen, dess tjänster och de ofta långa och internationella leveranskedjorna för de aktörer som producerar dessa tjänster.

Digitaliseringen förutsätter att verksamhetsmodellen för försörjningsberedskapssystemet och principerna för genomförandet kontinuerligt ses över och förbättras och att man drar nytta av de möjligheter som digitaliseringen erbjuder.

Gränsöverskridande hot, såsom pandemier och CBRNE-hot, kan störa uppnåendet av målen för försörjningsberedskapen. Med CBRNE-hot avses missbruk av och olycksrisker som har att göra med kemiska ämnen (C), biologiska patogener (B), radioaktiva ämnen (R), kärnvapen (N) och explosiva ämnen (E). Man kan inte på ett effektivt sätt förbereda sig på gränsöverskridande hot enbart genom nationella åtgärder.

Klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald påverkar samhället och dess vitala funktioner på olika sätt, och deras framskridande utgör en risk för Finlands försörjningsberedskap. Begränsningen av och anpassningen till klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald samt ren energi beaktas i utvecklandet av försörjningsberedskapen och i åtgärderna, om inte tryggheten av försörjningsberedskapen förutsätter något annat.

Befolkningsstrukturens utveckling påverkar försörjningsberedskapens verksamhetsmiljö i alla regioner och alla dess branscher och aktörer. Faktorer i anslutning till befolkningsstrukturen som inverkar negativt på försörjningsberedskapen ska identifieras och förebyggas.

2.2 Försörjningsberedskapens nordiska, europeiska och globala dimension

För att försörjningsberedskapen ska kunna tryggas behövs ett mer omfattande samarbete med Sverige, de övriga nordiska länderna, länderna kring Östersjön och med EU och Nato. Inom olika förvaltningsområden ska man identifiera sådant samarbete som direkt eller indirekt främjar försörjningsberedskapen och som ur Finlands synvinkel är till nytta.

Verksamhetsmodellerna för det internationella arbetet kring försörjningsberedskapen är gemensamma förråd, mekanismerna för lämnande och mottagande av internationellt bistånd, produktionsreservering och forsknings- och utvecklingspolitik.

Finland främjar ett övergripande försörjningsberedskapstänkande i EU. Krisberedskap på EU-nivå behövs och den ska vara horisontell och omfatta alla relevanta delområden inom politiken samt vara välkoordinerad, så att man ska kunna förbereda sig inför och reagera på kriser som berör hela EU eller något EU-område på ett effektivt sätt och i rätt tid. Utöver den materiella beredskapen måste också kontinuitetskontrollen utvecklas. I påverkansarbetet inom EU ska skapandet av produktionsförmåga och bevarandet av den befintliga kapaciteten inom EU-området främjas, särskilt inom sektorer som är strategiskt viktiga med tanke på Finlands försörjningsberedskap. Dessutom måste man se till att EU:s inre marknad fungerar i olika krissituationer och upprätthålla sådan produktion som gör det möjligt för den kritiska industrin att producera tillräckligt mycket inom EU. Samtidigt är det viktigt att beakta den globala marknaden och se till att EU-marknaden förblir en konkurrenskraftig och öppen marknad samt att stöda diversifieringen av företagens produktionskedjor genom att utveckla EU:s nätverk av frihandelsavtal och partnerskap.

Finland strävar aktivt efter att införliva sina modeller för försörjningsberedskap och övergripande säkerhet i Natos grundläggande principer. Nato spelar en viktig roll i utvecklingen av den gemensamma militära planeringen och kapaciteten. Natos förmåga att genomföra och planera insatser för det gemensamma försvaret förutsätter betydande stöd av de civila myndigheterna och den privata sektorn. Medlemmarna i Nato svarar för sin egen nationella resiliens, men Nato ställer upp gemensamma mål för medlemsstaterna, följer upp huruvida målen uppnås och stöder medlemsstaterna i uppnåendet av dem.

3. Utvecklingsobjektens bakgrunder och mål

3.1 Infrastruktur som är avgörande för försörjningsberedskapen

Med den väsentliga infrastrukturen avses sådana basstrukturer, tjänster och funktioner i anslutning till dem som är nödvändiga för att samhällets vitala funktioner ska kunna upprätthållas. Den väsentliga infrastrukturen omfattar såväl fysiska anläggningar och konstruktioner som elektroniska och digitala funktioner och tjänster. Bland annat de system för produktion, överföring och distribution av energi, trafik- och logistiktjänster och trafiknät, undervattenskablar och undervattensrör, samhällets datalager, datatjänster och datasystem samt kommunikationsnät och kommunikationstjänster, tryggnadsystem för tidsbestämning och positionering, system för övervakning av datakommunikation och miljöförhållanden samt satellitsystem som stöder Försvarsmaktens och andra myndigheters arbete, strukturer som möjliggör rymdverksamhet (fysiska såväl som övriga strukturer) med tillhörande applikationer samt livsmedels- och vattenförsörjning och avfallshantering utgör delar av den väsentliga infrastrukturen. Den väsentliga infrastrukturen upprätthålls till en stor del av näringslivets aktörer vars funktioner ofta är beroende av varandra.

För Finland är EU:s förmåga att agera i kriser som drabbar Europa särskilt viktig. Detta inbegriper utvecklingen av förmågan att bemöta hybridhot (den s.k. verktygslådan för hantering av hybridhot). EU:s verktygslåda för hantering av hybridhot sammanställer olika EU-instrument som kan utnyttjas på ett koordinerat sätt för att svara på hybridhot. Vid förberedelserna inför hybridhot kan man utnyttja den av Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot utvecklade CORE-modellen, som på den operativa nivån fungerar som ett verktyg för stärkande den övergripande beredskapen.

I och med förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön bereder sig Finland på att bli föremål för exceptionella, omfattande och mångsidiga metoder för hybridpåverkan på både kort och lång sikt. Skyddandet av samhällets handlingsförmåga, vitala funktioner, befolkningens hälsa, välfärd och utkomst, landets näringsliv och sådan väsentlig infrastruktur som är nödvändig med tanke på landets försvar ska förbättras. På metoderna för tryggnad av den väsentliga infrastruktur som upprätthåller samhällets vitala funktioner ska höga krav ställas vid bedömningen, med beaktande av de olika behoven i varje sektor och alla sådana förhållanden som hotar kontinuitetskontrollen. Skyddsåtgärderna ska omfatta förebyggande åtgärder, åtgärder under störningar och åtgärder i efterhand. För att detta mål ska uppnås behövs förutom reglering och avtalsbaserad beredskap också ett omfattande samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn på flera olika nivåer.

Samarbetet och informationsutbytet mellan de ansvariga ministerierna, Försörjningsberedskapscentralen och andra myndigheter fördjupas vad gäller fastställande, identifiering och skyddande av kritiska objekt. Dessutom ser man över behovet av att skydda information som gäller den väsentliga infrastrukturen, såsom öppenhet i fråga om geografisk information. Vid störningar under normala förhållanden möjliggör den lednings- och samarbetspraxis och de samarbetsplattformar som de ansvariga ministerierna, Försörjningsberedskapscentralen, andra myndigheter och aktörer inom näringslivet kommit överens om ledningen och samarbetet under störningen. Särskild uppmärksamhet ägnas åt drivandet och utvecklandet av sådan praxis och sådana samarbetsplattformar.

Skyddandet av den väsentliga infrastrukturen förbättras genom att lagen om tillsyn över utlänningars företagsköp (172/2012) (*företagsköpslagen*) revideras så att riskerna för försörjningsberedskapen och omfattande påverkan beaktas effektivare än för närvarande. De företag som är av avgörande betydelse för den väsentliga infrastrukturens funktion är föremål för tillsyn enligt företagsköpslagen. Också

fastighetsinnehav övervakas med beaktande av skyddandet försörjningsberedskapen, i enlighet med lagen om tillståndsplikt för vissa fastighetsförvärv (470/2019).

Bestämmelser om kritiska entiteters skyldigheter att förbättra sin resiliens finns i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2557 om kritiska entiteters motståndskraft (*CER-direktivet*). Där finns även bestämmelser om tillsyn och kontroll av efterlevnad i fråga om kritiska entiteter samt regler om fastställande av kritiska entiteter av särskild betydelse för Europa. I direktivet fastställs också gemensamma regler för samarbete mellan medlemsstaterna och rapportering om tillämpningen av direktivet. I CER-direktivet föreskrivs det särskilt om medlemsstaternas skyldigheter att göra riskbedömningar och identifiera sådana kritiska entiteter som tillhandahåller viktiga tjänster. CER-direktivet genomförs på nationell nivå på ett effektivt sätt. Syftet med det nationella genomförandet är att genom lagstiftning stärka den väsentliga infrastrukturens kristålighet, förbättra entiteternas motståndskraft i fråga om störningar samt deras kontinuitetskontroll och på så sätt stärka samhällets kristålighet och den nationella säkerheten. De beredskapsskyldigheter som har fastställts för privata aktörer och verksamhetsmodellen för myndighetssamarbete stöder strukturerna för samarbete mellan privata aktörer och myndigheter.

Försörjningsberedskapscentralen stöder tillsammans med försörjningsberedskapsorganisationen de kritiska företagen inom näringslivet i deras beredskapsplanering samt främjar åtgärder för att verksamheten vid dessa objekt ska tryggas. Dessutom sörjer Försörjningsberedskapscentralen i samarbete med företag och myndigheter för en kontinuerlig utveckling av kapaciteten att reagera, samarbeta och reparera. Den gemensamma övningsverksamheten samt testningen av planer och beredskapsarrangemang utvecklas för att åtgärda de svagheter som identifierats vid beredskapsövningarna och för att implementera lärdomarna till stöd för beredskapen hos de kritiska företagen. Till exempel sådana övningar som hänför sig till cybersäkerheten och resultaten av dessa övningar har i och med samhällets digitalisering betydelse för nästan alla branscher.

Finland stöder Natos strävanden efter att identifiera och åtgärda de strategiska sårbarheterna och beroendeförhållandena i den väsentliga infrastrukturen genom sin verksamhet i fråga om resiliensen. Nato har kommit överens om att inrätta ett säkerhetscenter för den kritiska undervattensinfrastrukturen. Finland understöder att Nato och EU fortsätter att utvidga sitt samarbete inom resiliensverksamheten och skyddet av kritisk infrastruktur. Finland deltar i utvecklandet av samarbetet genom att utnyttja och stärka samarbetsmodellen för försörjningsberedskapsverksamheten mellan näringslivet och myndigheterna.

3.2 Det digitala samhället

Genom att stärka det digitala samhällets funktionssäkerhet och trygghet främjas kontinuiteten i samhällets vitala funktioner och uppnåendet av målen för försörjningsberedskapen. Vid säkerställandet av det digitala samhällets säkerhet och motståndskraft beaktas särskilt den digitala infrastrukturen, digitala datalager och system samt cybersäkerheten. Vid säkerställandet av dessa beaktas övervaknings- och kontrollarrangemangen, det fysiska och tekniska skyddet, de behövliga datakommunikationsförbindelserna samt speglingar och redundanser i de tekniska systemen. Dessutom ska det ses till att det finns tillräcklig kapacitet att korrigerera fel och att det finns tillgång till el, reservdelar, kompetens och andra nödvändiga resurser samt att verksamhets- och leverantörsnätverken tryggas och drivs.

För att försörjningsberedskapen ska kunna tryggas måste samhället kunna tåla störningar i den digitala verksamhetsmiljön med hjälp av ersättande funktionssätt, reservsystem och datakommunikationsförbindelser som täcker de allra mest kritiska systemen. I samband med att digitaliseringen utvecklas utvecklar man också nätverkssamarbetet för den digitala säkerheten till stöd för verkställandet av försörjningsberedskapsåtgärderna.

Digital infrastruktur

Inom den digitala säkerheten är det primära målet med försörjningsberedskapen att säkerställa funktionen hos de datakommunikationsförbindelser och tjänster som behövs för samhällets kritiska funktioner samt deras motståndskraft och resiliens. Åtgärderna måste omfatta säkerställandet av internationella datakommunikationsförbindelser och den behövliga reparationsförmågan. En av de viktigaste prioriteringarna är utvecklingen av satellitpositioneringen och säkra satellitförbindelser. Vid tryggandet av den digitala infrastrukturen utnyttjas i möjligaste mån internationellt samarbete, särskilt i de nordiska länderna.

Digitala datalager

Det centrala för de digitala datalagren är att trygga informationens användbarhet och tillgången till, integriteten hos och skyddet av datatillgångar så att man kan lita på dem också vid allvarliga störningar under normala förhållanden och i undantagsförhållanden. Kontinuitetskontrollen i fråga om säker överföring och lagring av kritisk information måste säkerställas. Dessutom ska det säkerställas att det i de öppna databaserna inte fritt finns tillgång till sådana uppgifter om sektorer och objekt som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och som kan äventyra den nationella säkerheten, försvaret eller den militära försörjningsberedskapen.

De datalager, datatjänster och datasystem som är kritiska för samhället definieras och identifieras och deras funktionssäkerhet och trygghet säkerställs.

Digitala system

När försörjningsberedskapen för de digitala system som är kritiska för samhället tryggas och utvecklas ska kontinuiteten i de befintliga systemens kritiska funktioner beaktas och nya lösningar för att hantera de hot som snabbt kan uppstå i samband med den digitala omställningen utvecklas med framförhållning. Bland dessa lösningar ingår de nationella lägesbildssystemen för hantering av störningar, systemen för cybersäkerhet och cyberförsvar, de nationella krypteringstekniska förmågorna samt ny teknik och dess producenter. I samband med att t.ex. kvanttekniken, tekniken för artificiell intelligens och robotiken utvecklas ska deras konsekvenser för försörjningsberedskapen och kontinuitetskontrollen beaktas i beredskapen. Inom den närmaste framtiden bör man ägna större uppmärksamhet till skyddandet av såväl när- som fjärrstyrda automatiska system och andra system i den byggda miljön, i synnerhet när de hänför sig till funktioner i den väsentliga infrastrukturen.

Vid tryggandet av försörjningsberedskapen beaktas de nationella systemen för cybersäkerhet och cyberförsvar, de nationella krypteringstekniska förmågorna samt ny teknik och dess producenter. I samband med att t.ex. kvanttekniken och tekniken för artificiell intelligens utvecklas ska deras konsekvenser för försörjningsberedskapen och kontinuitetskontrollen beaktas i beredskapen.

Cybersäkerhet

Finland förbereder sig på cyberhot med framförhållning. Cybersäkerhet är ett förvaltningsövergripande tema inom alla förvaltningsområden. Den nationella cybersäkerhetsstrategin ska ses över så att

den motsvarar den förändrade omvärlden. Cybersäkerhetens ledningsstruktur förnyas så att den omfattar utvecklingen av cybersäkerheten i hela samhället och i undantagssituationer erbjuder en tillräckligt snabb styrning som omfattar alla förvaltningsområden. Cybersäkerheten i samhällets kritiska funktioner ska utvecklas så att planeringen och genomförandet av beredskapsåtgärderna baseras på riskhantering och dessutom ska specialbehoven för varje sektor och cybersäkerheten beaktas under systemens livscykel. Man beaktar skyddandet av funktioner, upptäckandet av störningar och förmågan att reagera på dem samt resiliensen.

EU har reagerat på den förändrade cybermiljön genom att införa EU:s cybersäkerhetsdirektiv (NIS 2-direktivet (EU) 2022/2555). Finland genomför direktivets förpliktelser som en del av den nationella lagstiftningen. NIS 2-direktivet förenhetligar miniminivåerna för riskhanterings- och rapporterings- skyldigheter beträffande cybersäkerheten inom kritiska samhällssektorer.

Cybersäkerheten vid hot mot försörjningsberedskapen ska stärkas i nära samarbete med näringslivet och civilsamhället på såväl nationell som internationell nivå, med beaktande av att en stor del av den väsentliga infrastrukturen är i privat ägo. Den finländska kompetensen i fråga om cyber- och informationssäkerhet ska tryggas genom satsningar på utbildning inom området. Till stöd för kritiska aktörer ska det produceras en lägesbild, ett informationsutbyte och en observationsförmåga av tillräcklig kvalitet för att fastställa och genomföra aktuella skyddsåtgärder. Övningar ska ordnas i tillräcklig omfattning till stöd för utvecklingen av beredskapsåtgärderna, upprätthållandet av beredskapen och arbetet.

Desinformation

Verksamhetsmodellen för strategisk kommunikation uppdateras för att förebygga de samhällsskador som orsakats av desinformation och för att stärka den mentala kriståligheten och demokratin. Vid utvecklingen av verksamhetsmodellen behövs förvaltningsövergripande samarbete. Som en del av cybersäkerhetsstrategin stärks och beaktas informationsförsvaret. I bekämpningen av desinformation beaktas båda nationalspråken samt kommunikationen på andra språk. Medborgarnas mediekritik och mediekompetens ska säkras. Lärarnas kompetens att lära ut mediekritik och medvetenhet om cyber-risker stärks för att bygga upp hela samhällets resiliens.

Försörjningsberedskapscentralen ska stöda förbättrandet av arbetet och utveckla kompetensen inom begränsade branscher samt producera information för näringslivet, medborgarna och myndigheterna om beredskapen för informationspåverkan. Ledningen och utvecklandet av Försörjningsberedskapscentralens funktion som kompetenscentrum i fråga om informationssäkerheten fortsätter och organiseringen av funktionen inom statsförvaltningen avgörs. Med hjälp av kompetenscentret förbättras försörjningsberedskapen i fråga om information genom identifiering av icke-autentiska informationskampanjer.

Finland stöder EU:s arbete för att förbättra ansvarsfullheten och transparensen hos internationella storföretag inom sociala medier. Samhället ska under alla förhållanden trygga verksamhetsbetingelserna för en fri och mångstämmig media som stöder den ansvarsfulla yttrandefriheten. I synnerhet ska man sörja för masskommunikationens infrastruktur och för tjänsternas kontinuitet. Dessutom måste man aktivt söka metoder för att förbättra arbetet mellan aktörerna inom mediefältet under undantagsförhållanden. Olika möjligheter till gemensam användning måste planeras och övningar måste ordnas på förhand.

Samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna och Försörjningsberedskapscentralen fördjupas både i den proaktiva beredskapsverksamheten och i verksamheten vid allvarliga störningar.

3.3 Medborgarnas beredskap

Den egna beredskapen och resiliensen utgör viktiga delar av försörjningsberedskapen och den övriga beredskapen. Hushållens egen beredskap ger myndigheterna handlingsutrymme och frigör myndigheternas resurser för att återställa läget vid olika krissituationer. En väl genomförd beredskap för hushållen stärker i sig avsevärt den samhälleliga resiliensen. Hushållens förmåga att agera i krissituationer måste utvecklas målmedvetet. Som en del av undervisningen och utbildningen ska den medborgerliga kompetensen beaktas. Också verksamhetsmodellerna för hushållens egen beredskap måste utvecklas genom ökad utbildning och kommunikation. Kommunikationen ska ske på flera olika språk och via flera olika kanaler. Frivilligorganisationerna spelar också en viktig roll för beredskapen och vid hanteringen av krissituationer av olika slag.

Myndigheterna och organisationerna har tillsammans utarbetat en rekommendation om 72 timmars beredskap för hushållen. Utöver beredskapsrekommendationen utreds möjligheten att på riksnivå utveckla beredskapsverksamhet som involverar lokala sammanslutningar.

Den mentala kriståligheten är en del av den övergripande säkerheten. God mental kristålighet främjar återhämtningen efter kriser. Kulturbranschen är också en aktör i skapandet och upprätthållandet av den mentala kriståligheten.

Nyttjandet av naturen för rekreation och tryggandet av medborgarnas möjligheter till skytteträning på egen hand stärker den medborgerliga kompetensen, den fysiska konditionen och funktionsförmågan hos hobbygrupperna både när det gäller upprätthållande av den övergripande säkerheten under normala förhållanden och i olika krissituationer. De ansvariga myndigheterna säkerställer att möjligheterna till skytteträning är omfattande.

3.4 Försörjningsberedskapens regionala dimension

De myndigheter som svarar för beredskapen och försörjningsberedskapen samt försörjningsberedskapsorganisationen upprätthåller och utvecklar den förvaltningsövergripande beredskap på regional nivå som behövs för att trygga försörjningsberedskapen samt säkerställer det regionala samarbetet och informationsutbytet mellan näringslivet, den offentliga förvaltningen och tredje sektorn, med beaktande av lokala sammanslutningar. I utvecklingssamarbetet beaktas regionala och lokala särdrag och skillnader som har betydelse för beredskapen. På den regionala och lokala nivån samordnas beredskapen med välfärdsområdena. Utvecklandet av försörjningsberedskapsorganisationens regionala verksamhet och samordningen av den med den övriga verksamheten bör fortsätta. Samordningen av den regionala och lokala beredskapen främjas i enlighet med Säkerhetskommitténs rekommendation av den 22 juni 2022.

Som en del av statens regionförvaltningsreform ska en del av NTM-centralernas nuvarande uppgifter och dessutom vissa andra utvecklings- och finansieringsuppgifter koncentreras till livskraftscentralerna, som ska inrättas. Uppgiften att samordna den regionala beredskapen ses över som en del av regionförvaltningsreformen och i synnerhet som en del av de framtida livskraftscentralernas uppgifter. Samarbetet mellan den offentliga förvaltningen och näringslivet i försörjningsberedskapsfrågor

kommer i fortsättningen stödas av livskraftscentralerna, som ska inrättas. Målet är att livskraftscentralreformen ska genomföras 2026.

Ministerierna kartlägger sinsemellan eventuella ändringsbehov i bestämmelserna inom sitt eget förvaltningsområde för att utveckla och förtydliga processerna kring behörighet, samarbete och ledning inom den regionala försörjningsberedskapsverksamheten. I ministeriernas resultatstyrningsprocesser betonas frågor som gäller försörjningsberedskapen. De nationella, regionala och lokala myndigheterna och försörjningsberedskapsorganisationen fördjupar det gemensamma samarbetet kring övningsverksamheten och sammanställandet av lägesbilden.

De regionala riskbedömningar som utarbetas i samarbete med den offentliga, den privata och tredje sektorn utgör på den regionala nivån grunden för det riskbaserade försörjningsberedskapsarbetet och arbetet kring beredskapen. De myndigheter på regional och lokal nivå som ansvarar för beredskapen och försörjningsberedskapen uppdaterar eller utarbetar vid behov beredskapsplaner i samarbete med försörjningsberedskapsorganisationens regionala aktörer i förhållande till de centrala riskerna på den nationella och regionala nivån. De kontinuerliga riskbedömningsprocesserna på både riksnivå och den regionala nivån ska leda till åtgärder för riskhantering och en höjning av beredskapsnivån. Utifrån riskbedömningarna fastställer kommunerna och välfärdsområdena i samarbete med de ansvariga ministerierna och försörjningsberedskapsorganisationen beredskapsrekommendationer för de funktioner som de ansvarar för och som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen.

Den regionala beredskapsplaneringen ska kopplas närmare samman med planeringen och styrningen av försörjningsberedskapen på nationell nivå. I de regionala beredskapsplanerna identifieras och beaktas särdragen hos olika regioner och aktörerna inom tredje sektorn.

Kommunerna och välfärdsområdena spelar en central roll för säkerställandet av försörjningsberedskapen och basservicen i samhället på de lokala och regionala nivåerna. Detta framhävs i sådana uppgifter som hänför sig till den väsentliga infrastrukturens resiliens samt befolkningens funktionsförmåga och mentala kristålighet. Kommunernas förutsättningar att sörja för försörjningsberedskapen utvecklas och samarbetet kring försörjningsberedskapen mellan kommunerna främjas.

För att trygga kontinuiteten i de funktioner som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen säkerställer välfärdsområdena, kommunerna, samkommunerna och kommunernas övriga sammanlutningar genom både avtalsbaserade förfaranden och samordning av beredskapsplanerna kontinuiteten i sina egna kritiska funktioner också vid störningar under normala förhållanden och i undantagsförhållanden. Kommunerna och välfärdsområdena fastställer i samarbete med de ansvariga ministerierna, centralförvaltningen och försörjningsberedskapsorganisationen beredskapsrekommendationer för de funktioner som de ansvarar för och som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Dessutom utvecklar kommunerna och välfärdsområdena nätverkssamarbetet kring beredskapen och försörjningsberedskapen och utreder i samarbete med Försörjningsberedskapscentralen förutsättningarna för att intensifiera samarbetet med försörjningsberedskapsorganisationen. I nätverkssamarbetet identifieras och beaktas den roll som aktörer inom den tredje sektorn spelar på landsbygden och i synnerhet i glesbygden.

3.5 Lägesbevakning och framförhållning i försörjningsberedskapen

I en omvärld som förändras snabbt spelar lägesbilda- och framsynsarbetet en central roll. För att trygga försörjningsberedskapen måste man proaktivt identifiera sådana händelser och fenomen som

hotar försörjningsberedskapen. Detta mål kan uppnås genom att man skapar sig en aktuell och heltäckande lägesbild, vilket gör det möjligt att upptäcka olika aktörers ömsesidiga beroendeförhållanden och inverkan på andra aktörer. Lägesbildsarbetet stöder också kontinuitetskontrollen hos de organisationer som är kritiska för försörjningsberedskapen och att ändamålsenliga åtgärder inleds i rätt tid. Genom bevakningen av omgivningen produceras analyser och information som är viktig för framförhållningen och som ger riktning för beslut och åtgärder som stöder försörjningsberedskapen.

Inom statsrådet görs ett förvaltningsövergripande strategiskt framsynsarbete som producerar proaktiva analyser av omvärlden till stöd för beslutsfattandet i anslutning till beredskapen. Den strategiska framsynen som överskrider förvaltningsgränserna gör det möjligt för hela statsrådet och Försörjningsberedskapscentralen att få en gemensam uppfattning om även framtida fenomen och utvecklingsförlopp som påverkar försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen samlar information som är viktig för framförhållningen från aktörer som är av avgörande betydelse för försörjningsberedskapen via sitt nätverk av pooler och stöder på så sätt statsrådets förvaltningsövergripande framsynsarbete.

För att informationen ska kunna förmedlas och analyseras krävs nätverksbaserat samarbete. En uppdaterad lägesbild och informationsutbyte kan användas i stor utsträckning för att främja och styra olika samhällsaktörers, i synnerhet företagens, självständiga kontinuitetskontroll och beredskap. När det gäller informationsutbyte är det skäl att ägna uppmärksamhet åt att viktig säkerhetsklassificerad information förmedlas utan dröjsmål. Dessutom ska det säkerställas att alla relevanta myndighetsaktörer har tillgång till säkerhetsklassificerade system och att deras personal har giltiga säkerhetsutredningar och rättigheter att behandla uppgifter.

Statsrådets lägescentral svarar i enlighet med lagen om statsrådets lägescentral (300/2017) för sammanställandet, samordnandet och förmedlandet av en lägesbild i anslutning till säkerhetssituationen till stöd för republikens presidents och statsrådets beslutsfattande. Försörjningsberedskapscentralen sammanställer en aktuell och heltäckande lägesbild av försörjningsberedskapsorganisationen. Statsrådets lägescentral och Försörjningsberedskapscentralen ska utveckla sitt samarbete kring arbetet med lägesbilden. Ett omfattande lägesbildsarbete förutsätter att tillräckliga rättigheter att få information säkerställs för behövliga myndighetsaktörer. Utrikesministeriets utrikesrepresentation spelar en viktig roll för uppföljningen av och rapporteringen om nationella utvecklingsförlopp som hänför sig till försörjningsberedskapen.

Gemensamma lägesbilds- och kommunikationsverktyg utvecklas och man övar sig på att använda dem för att förbereda sig inför störningar.

3.6 Kompetens och tillgång på kompetent arbetskraft

En gemensam utmaning för alla sektorer är att sörja för personalens kompetens. Tillgången på kompetent arbetskraft är en fråga som också hänger samman med försörjningsberedskapsarbetet. Hanteringen av kompetens som är av avgörande betydelse inom de centrala sektorerna utvärderas i förvaltningsövergripande samarbete med försörjningsberedskapsorganisationen. Målet är att inom de centrala sektorerna utarbeta en färdplan på både kort och lång sikt för att förhindra flaskhalsar i fråga om kompetensen när det gäller uppgifter som är kritiska för försörjningsberedskapen. I färdplanen beskrivs nuläget, utmaningarna och de föreslagna lösningarna i fråga om kompetensbehoven samt de åtgärder som föreslås utifrån dem. Utbildningshelheter som är av avgörande betydelse för försörjningsberedskapen ska bibehållas i högskolornas och andra stadiets studieprogram.

I samband med revideringen av beredskapslagen utvärderas de sätt på vilka tillgången på kompetent arbetskraft tryggas i de yrkesgrupper som är kritiska med tanke på samhällets funktion i undantagsförhållanden enligt beredskapslagen.

Det är viktigt att små och medelstora företag samt medborgare är medvetna om kompetensens betydelse för tryggheten av försörjningsberedskapen.

4. Målen med försörjningsberedskapen samt utvecklingsobjekt enligt sektor

Målet för beredskapen är att säkerställa kontinuiteten hos livsviktiga tjänster och i infrastrukturens funktion vid allvarliga störningar under normala förhållanden och i undantagsförhållanden. Inom den sektorspecifika försörjningsberedskapen är det väsentligt att man identifierar de funktioner och beroendeförhållanden mellan funktionerna som för att försörjningsberedskapen i Finland ska fungera inte får störas. Beroendeförhållandena har blivit allt mer omfattande, vilket kräver bättre identifiering och hantering av kritiska värdekedjor. Ministerierna och försörjningsberedskapsorganisationen främjar samarbetet mellan sektorerna under normala förhållanden. Samarbetet kan utvidgas i enlighet med kraven i undantagsförhållanden och vid allvarliga störningar under normala förhållanden.

Ministerierna leder, övervakar och samordnar inom sina verksamhetsområden beredskapen enligt beredskapslagen, som innehåller bestämmelser om undantagsförhållanden. Beredskapslagen förpliktar myndigheterna att utarbeta egna beredskapsplaner och sörja för förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden och andra åtgärder. I beredskapsplaneringen fästs särskild vikt vid beredskapen för användning av militära maktmedel samt för bredspektrig påverkan och geopolitiska risker.

Försörjningsberedskapsorganisationens pooler sörjer inom sin sektor för utarbetandet av allmänna beredskapsplaner för näringslivet och stöder beredskapsplaneringen vid de företag som hör till poolen. Försörjningsberedskapscentralen sammanställer en helhetssyn över beredskapsplanerna för de kritiska sektorerna inom näringslivet.

För att trygga försörjningsberedskapen ska staten med behövliga åtgärder säkerställa tillgången på den väsentliga kompetens och tjänsteproduktion som hänför sig till viktiga nationella säkerhetsintressen. Tillgången på arbetskraft som är väsentlig med tanke på försörjningsberedskapen måste tryggas så väl som möjligt även i situationer där den gränsöverskridande rörligheten begränsas. För att personal som är väsentlig med tanke på försörjningsberedskapen ska kunna arbeta måste också basservicen fungera i krissituationer.

De ansvariga myndigheterna utarbetar i samarbete med försörjningsberedskapsorganisationen en plan och åtgärder för att trygga tillgången på laboratorietjänster, med beaktande av kemiska och biologiska risker samt strålningsrisker.

4.1 Energiförsörjningen

Energiförsörjningsberedskapen baserar sig på en mångsidig och decentraliserad struktur för el- och värmeproduktionen och på bränslen som går att lagra, en fungerande energimarknad och mångsidiga bränslekällor samt på sektorintegration, det vill säga att olika energisektorer förenas så att de kan balansera varandras konsumtions- och produktionstoppar.

Energisystemet elektrifieras och produktionen av vind- och solenergi ökar i snabb takt, vilket innebär att man måste säkerställa verksamhetsförutsättningarna för reglerbar energiproduktion som är oberoende av vädret och utvecklandet av flexibel efterfrågan och energilagring. Inom energiproduktion som baserar sig på förbränning ska också möjligheten att använda alternativa bränslen beaktas.

Vattenkraft och kärnkraft spelar en viktig roll, både som reglerbar grundkraft i elsystemet och för att i systemet trygga en tillräcklig stabilitet och tröghet (elsystemets förmåga att med hjälp av kinetisk energi som lagrats i systemets roterande massor stå emot ändringar i frekvensen). Förutsättningarna för skilda öar i elsystemet som lämpar sig för återställande av elen ska utredas. Man måste säkerställa att verksamheter som är kritiska för samhället, som bränsledistributionen, laddningsnätet inom transporten och dagligvaruförsörjningen, kan fortsätta vid långvariga störningar i elförsörjningen. Beredskapen hos olika aktörer ska främjas.

I och med att värmeproduktionen elektrifieras bör produktionskapaciteten för fjärrvärme och bränslelogistiken under övergångsperioden bedömas, med beaktande av betydelsen av kombinerad produktion av el och värme.

Aktörer inom samhällets olika sektorer ska planera beredskapsåtgärder och delegera ansvaret för åtgärderna inför eventuella avbrott i energidistributionen. Genomförandet av beredskapsplaneringen kräver att man utvecklar samarbetet mellan företag, myndigheter och tredje sektorn. Samverkan mellan olika sektorer i allvarliga störningssituationer och undantagsförhållanden ska övas regelbundet på alla nivåer. I samband med det nationella genomförandet av CER-direktivet ska beredskapsplaneringsskyldigheten inom energisektorn utvidgas till att omfatta fjärrvärmebolag.

Informationsintensiteten i samhället och beroendeförhållandena mellan system tar sig uttryck särskilt i en ökning av beroendeförhållandena mellan transport-, datakommunikations- och energisystemen. Beroendeförhållandena ökar i framtiden i och med övergången till digitala transporttjänster och autonoma fordon.

Inom utvecklingen av den materiella beredskapen bör särskilt tillgången till kritiska reservdelar tas i beaktande. Tillgången på träbaserade bränslen i allvarliga störningssituationer och undantagsförhållanden ska förbättras genom att utveckla upplagringen av trä för försörjningsberedskapens behov. Man måste se till att träet räcker till genom att upprätta ett riksomfattande nätverk av virkesterminaler för bruk inom försörjningsberedskapen, säkerställa att sekundära vägar och broar är i gott skick, uppmuntra till skogsvård, fortsätta stödåtgärderna för insamling av klenvirke och säkerställa tillgången på kompetent arbetskraft och lämplig utrustning. Vid övergången till ett nytt energisystem ska försörjningsberedskapen för värmeproduktionen tryggas under övergångsperioden, till exempel i fråga om bräntorvens ställning i energisystemet.

Nivån av bränslelagring ska fastställas utifrån behovet i kristider, varvid bland annat el- och värmeproduktionens kapacitet och konsumtionsbehovet för transporten och Försvarsmakten bör bedömas. Utgångspunkten för bedömningen utgörs av energibehovet under minst fem månaders kristid. När det gäller upplagringen av olja måste man också ta hänsyn till problem med tillgången till gas. Fossila bränslen har en viktig roll inom beredskapen, eftersom de lämpar sig väl för lagring. Upplagringen av förnybara bränslen inom försörjningsberedskapen ska bedömas. Försörjningsberedskapscentralen ansvarar för säkerhetsupplagringen. Företagen ansvarar för den obligatoriska upplagringen.

Den andel av det obligatoriska upplaget för olja som placeras utomlands får uppgå till högst 30 procent. Inom säkerhetsupplagringen ska möjligheterna till nordiskt samarbete bedömas. Säkerhetsupplagringen utvecklas i samarbete med Nato och med beaktande av militära aspekter. Dessutom ska målen för och placeringen av upplagringen av flygfotogen bedömas, med hänsyn till Försvarens behov.

Vid utvecklingen av den obligatoriska upplagringen ska det beaktas att den påverkas av distributionskyldigheten i fråga om drivmedel som baserar sig på förnybar energi. På grund av flaskhalsarna inom logistiken för flytande naturgas (LNG) utvecklas också den obligatoriska upplagringen av naturgas, särskilt för att säkerställa kapaciteten för kombinerad produktion av el och värme i situationer med toppförbrukning av el.

Planerna för reglering av el, fjärrvärme och flytande bränslen och tryggnad av virkesförsörjningen ska uppdateras.

Staten ska äga majoriteten av aktierna i och ha direkt bestämmanderätt över innehavaren av stamnätet för el, innehavaren av överföringsnätet för naturgas och de viktigaste importförbindelserna för naturgas. Kommuner är ägare i många energibolag, och därför är det motiverat att försörjningsberedskapen tas i beaktande i ägarstyrningen av kommunalt ägda energibolag. Möjligheterna att säkerställa funktionsdugligheten hos stamnätet för el och överföringsnätet för gas samt hos de parter som ålagts systemansvar för dessa och att styra deras verksamhet i undantagsförhållanden tryggas genom lagstiftning.

4.2 Kontinuiteten i transporterna

Finlands logistiska ställning har förändrats till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och förändringen bedöms vara bestående. Detta återspeglas också i transporterna och i utvecklingen och planeringen av transportsystemet och transportinfrastrukturen. Klimatförändringarna och åtgärderna för att begränsa dem påverkar transporterna och transportsystemen. Digitaliseringen möjliggör utveckling av verksamheten, till exempel inom logistiken genom användning av positionsbestämning som baserar sig på digitala system och av styrsystem samt av därtill hörande applikationer. Finland måste utveckla informationsresurserna för transportinfrastrukturen och transporttjänsterna så att de stöder kritiska transporter.

Förutsättningarna för transporter som behövs för livsviktiga samhällsfunktioner och försörjningen av befolkningen ska tryggas i alla situationer. Transportinfrastrukturen och centrala logistikkedjor samt service, reparationstjänster och reservdelar enligt EU-regleringen för kritiskt transportmateriel och tillgången på drivmedel ska tryggas.

Civilsamhällets och det militära försvarets transportbehov måste samordnas. Tillräckliga verksamhetsförutsättningar ska tryggas för bägge i situationer där Försvarens beredskap höjs och i undantagsförhållanden. En betydande del av samhällets transporter sköts på marknadsvillkor också i undantagsförhållanden.

Funktionen och säkerheten i det transportlogistiska systemet samt inhemska transporter och transporter inom utrikeshandeln, inklusive behövliga stödtjänster, som är väsentliga för samhället och försörjningsberedskapen tryggas i störningssituationer och i undantagsförhållanden. Land-, luft- och sjöför-

bindelserna för Finlands utrikeshandel, gränsövergångsställena på land, terminaler, hamnar och flygfält samt transporter inom Finland som är väsentliga för försörjningen av befolkningen och för arbets- och näringslivet säkerställs såväl i störningssituationer som i undantagsförhållanden. Man sörjer för att de inhemska rederierna kan behålla sitt fartygsbestånd. Finska staten är beredd att vid behov ställa säkerhetsgarantier i situationer där kommersiella försäkringar inte är tillgängliga.

Vid trygghandlet av transporterna ska Finlands beroende av internationella nätverk och marknader beaktas. Man måste trygga en så god funktionssäkerhet och kontinuitet som möjligt för Finlands sjötransporter året runt. I störningssituationer övervägs alternativa transportrutter. Man måste identifiera riskerna med transportrutterna och bereda sig på att vidta åtgärder för att styra transporterna till alternativa rutten. Man bereder sig på ökade transportvolymerna på de alternativa rutterna genom planer och övningar samt vid behov genom att bygga behövlig infrastruktur och öka transportkapaciteten redan under normala förhållanden.

Nätverket av viktiga hamnar hör till sådan infrastruktur som ska tryggas nationellt. Funktionen hos transportens knutpunkter, såsom terminaler för landtrafik och bangårdar och flygfält, ska säkerställas. Beredskaperna för cybersäkerhetsrisker och cybersäkerhetshot inom transporten måste förbättras. Processerna för verksamheten vid störningar i datasystemet ska fastställas och övas.

Väg-, spår-, vatten- och flygtransporttjänster som är av avgörande betydelse för samhället ska tryggas. I samband med detta ska man också beakta tillgången på personal samt tillgången på och användbarheten hos utrustning och styrsystem i störningssituationer och undantagsförhållanden. Tillgången till el och bränslen som är nödvändiga för kritiska leveranskedjor samt informationssystemens och betalningstrafikens funktion ska säkerställas.

Med tanke på smidiga transporter är det viktigt att trafikledsinfrastrukturen fungerar. Bannätet ska vara tillräckligt reparabelt, och den materiella beredskaperna i anslutning till detta ska tas i beaktande. Försörjningsberedskaperna och beredskaperna i allmänhet tas i beaktande när trafikledsinfrastrukturen planeras och utvecklas och vid prioriteringen av objekt. Nivån av finansiering för trafikleder ska tryggas, särskilt i fråga om basunderhåll.

Genom näringspolitiska åtgärder upprätthålls sjöfartsnäringsens tillräckliga internationella konkurrenskraft.

För att kontinuiteten i transporterna ska kunna säkerställas är det essentiellt att myndigheterna och näringslivet har ett nära beredskapssamarbete. Beredskapsskyldigheterna för transportsektorn är också av stor betydelse.

4.3 Livsmedelsförsörjningen

Livsmedelsförsörjningens uppgift är att trygga befolkningens tillgång till tillräckligt med föda samt födans kvalitet och säkerhet i alla situationer. En lönsam primärproduktion (jordbruk och fiskerihushållning), där kunnandet och kontinuiteten är säkerställda, är en grundförutsättning för trygghandlet av livsmedelsförsörjningen. Det är viktigt att primärproduktionen är mångsidig och tillräckligt bred samt att tillgången till kritiska produktionsinsatser säkerställs (inklusive tryggande av logistiken) och den digitala miljön inom primärproduktionen tryggas. Den relativa andelen importerade råvaror och produktionsinsatser inom primärproduktionen ska minskas i den mån det är möjligt, bland annat genom

att öka produktionen av proteingrödor och lokal energiproduktion och stödja återvinning av näringsämnen. Dessutom ska tillgången på gödselmedel och gödselråvara tryggas. Statsrådet utövar inflytande över Europeiska unionens jordbrukspolitik så att den gemensamma jordbrukspolitiken och de nationella åtgärderna möjliggör förutsättningarna för jordbruk överallt i Finland. Livsmedelsproduktion är jordbrukets viktigaste uppgift och grunden för försörjningsberedskapen. Målet är att säkerställa kontinuiteten för en inhemsk primärproduktion som är tillräckligt självförsörjande med tanke på försörjningsberedskapen.

I statens säkerhetsupplag lagras spannmål för att säkerställa inhemskt utbud med tanke på situationer med allvarliga störningar och undantagsförhållanden, så att den mängd som står till förfogande motsvarar den genomsnittliga förbrukningen som människoföda under minst nio månader. Dessutom upprätthålls säkerhetsupplag av utsäde, foderprotein och andra produktionsinsatser som är nödvändiga för primärproduktionen. Statsrådets förordning om obligatorisk lagring av läkemedel ska uppdateras i fråga om upplagring av djurläkemedel. Behovet av att säkerhetsupplagra också andra foder än foderprotein och frön av proteingrödor (ärter och bondböner) ska utredas. Vidare ska det säkerställas att fodertillsatser som har godkänts för att minska överföringen av kontamination från foder till djur och livsmedel finns tillgängliga vid behov.

Det ska utredas vilka åtgärder som är nödvändiga för försörjningsberedskapen inom fiskerihushållningen, till exempel i fråga om behovet av säkerhetsupplagring av kritiska produktionsinsatser för vattenbruk inom primärproduktionen (särskilt foder, läkemedel och vaccin), och sådana åtgärder ska genomföras. Det ska utredas hur tillgången på fisk för förädlingsföretagen kan tryggas i allvarliga störningssituationer och undantagsförhållanden.

Livsmedelsmarknadens funktion och primärproduktionens ställning ska förbättras. Tillräckliga ekonomiska resurser reserveras för växtförädling och upprätthållande av sorter, så att växter och sorter som lämpar sig för de nordliga odlingsförhållandena i Finland finns tillgängliga även i framtiden. Primärproduktionen anpassas till föränderliga klimatförhållanden och extrema väderhändelser. Spridning av nya växtskadegörare och djursjukdomar förebyggs. Vid sidan av bränntorv är odlings- och strötorv strategiskt viktiga råvaror för landets livsmedelsförsörjning. Säkerställande av tillgången på torv för bruk som växtunderlag och torrströ är nödvändigt för att trygga verksamhetsförutsättningarna för den inhemska trädgårdsodlingen och husdjursproduktionen.

Beredskapen inom primärproduktionen och den därtill hörande försörjningsberedskapsverksamheten med avseende på allvarliga störningssituationer och undantagsförhållanden utvecklas i samarbete mellan statsförvaltningen, regionala och lokala myndigheter och andra aktörer, såsom organisationer och livsmedelsföretagare.

Livsmedelsindustrin är en del av livsmedelsförsörjningen där det är viktigt att garantera en tillräcklig tillgång på råvaror, material som behövs för processerna och material avsedda att komma i kontakt med livsmedel samt en störningsfri tillgång till energi. Det är inte realistiskt att säkerhetsupplagra livsmedel så att det är tillräckligt för att säkerställa livsmedelsförsörjningen på stor skala, på grund av den stora volymen samt lagringsförhållanden och hållbarhetsfrågor. Därför måste man sörja för att livsmedelsindustrins kapacitet och produktionsförmåga bibehålls, för kontinuiteten i produktionen och för att de logistiska lösningarna inom livsmedelsproduktionen fungerar även i händelse av störningar.

Livsmedel utgör den största och viktigaste delen av dagligvarorna. Ett särskilt utvecklingsobjekt är funktionssäkerheten hos livsmedelslogistiken från primärproduktionen till detaljhandeln överallt i Finland. I framtiden ska aktörer som tillhandahåller måltidstjänster beaktas bättre än tidigare. De viktigaste aktörerna i detta sammanhang är måltidstjänsterna vid skolor, enheter för småbarnspedagogik och social- och hälsovårdsenheter och andra måltidstjänster som klassificeras som kritiska. För att trygga marknadens funktionssäkerhet utvecklas dessutom alternativa modeller för distribution av mat i de mest allvarliga störningssituationerna och i undantagsförhållanden. Utvecklandet av verksamhetsförutsättningarna för dagligvaruförsörjningen i allvarliga störningssituationer fortsätter genom att ett funktionssäkert butiksnätverk byggs upp. Stödet till lanthandlar på landsbygdsområden fortsätter, vilket möjliggör förutom dagligvaruhandel också apoteks-, post- och kontantuttagstjänster samt bränsledistribution på landsbygdsområden.

4.4 Vattenförsörjningen

Regionala och lokala myndigheter, vattentjänstverk och andra regionala aktörer fastställer den beredskapsnivå som krävs för att säkerställa tillräckliga vattentjänster i alla situationer. Som stöd för planen fastställs sådana nationella, regionala och lokala beredskapsåtgärder som behövs för att uppnå servicenivån.

De ansvariga myndigheterna, vattentjänstverken och vattenanvändarna ser till att vattenresurserna används på ett hållbart sätt och att avloppsvattnet behandlas på lämpligt sätt. Vattentjänstverken ansvarar för beredskapsplaneringen och verkställandet av beredskapsåtgärder, i samarbete med myndigheterna, kommunerna och de viktigaste kunderna. Vattentjänstverken bereder sig på störningar som hänför sig till bland annat fysisk säkerhet och cybersäkerhet, tillgången på energi samt väsentliga vattenkemikalier, tillbehör och reservdelar, exceptionella väderförhållanden och råvattenförhållanden, tillgången på yrkeskunniga reparatörer och bredspektrig påverkan. Vattenförsörjningen är också beroende av att informations- och kommunikationsnätverken fungerar.

Vattentjänstverken utreder i samarbete med energi-, anordnings- och kemikalieleverantörerna förutsättningarna att skapa ett system för hantering av störningar i distributionen av väsentliga produktionsfaktorer och börjar i den mån det är möjligt bygga upp systemet.

Regionala och lokala myndigheter, vattentjänstverk och andra regionala aktörer, inklusive aktörer inom tredje sektorn, samordnar tillsammans kontinuitetskontrollen och beredskapen i anslutning till vattenförsörjningen och annan samhällsteknik, bland annat genom övningar. De aktörer och verksamhetsställen som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen fastställer sina behov och säkerställer alternativa leveranskällor för sin vattenförsörjning i samarbete med vattentjänstverken.

4.5 Avfallshanteringen

Med tanke på störningar bereder det ansvariga ministeriet behövliga myndighetsbestämmelser om och myndighetsförfaranden för avfallshanteringen, vilka möjliggör en flexibel organisering av mätningen, insamlingen, transportereringen, mellanlagringen och hanteringen av sådant avfall som uppkommer vid omfattande och allvarliga störningar, såsom olje- och kemikalieolyckor, situationer med strålningsrisk och djursjukdomsepidemier, med beaktande av miljö- och hälsoskyddet.

De ansvariga myndigheterna samt aktörerna inom avfallsbranschen fastställer tillsammans de kritiska objekt som först ska sörjas för samt den miniminivå för avfallshanteringen som säkerställs i alla situationer. Som stöd för planen fastställs sådana nationella och regionala beredskapsåtgärder som behövs för att uppnå miniminivån. Det ansvariga ministeriet säkerställer tillsammans med försörjningsberedskapsorganisationen att avfallsflödena vid eventuell råvarubrist styrs till det ändamålet.

4.6 Den kritiska industrin

Finlands ekonomi är beroende av en framgångsrik exportindustri. Säkerställande av verksamhetsförutsättningarna för och konkurrenskraften hos den finländska industrin utgör grunden för försörjningsberedskapen. En industripolitisk strategi på lång sikt ska utarbetas. Staten främjar det att sådan industriproduktion, behövligen kompetens och produktutveckling samt forskning som är av avgörande betydelse för försörjningsberedskapen finns i Finland även i fortsättningen. De ansvariga ministerierna ska främja en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för näringslivet och genom myndighetsåtgärder säkerställa verksamhetsförutsättningarna för produktion av nyttigheter och kritisk produktionsverksamhet.

De ansvariga ministerierna och Försörjningsberedskapscentralen utvecklar tillsammans med försörjningsberedskapsorganisationen den materiella beredskapen inom den kritiska industrin samt stöder beredskapen på företags- och sektornivå och kontinuitetskontrollen. Den materiella beredskapen inom den kritiska industrin måste utökas selektivt och urvalet av metoder för den materiella beredskapen utvidgas. Statens säkerhetsupplag samt skyddsupplagring som stöd för den kritiska industrins funktionssäkerhet ska utvecklas. Inom den kritiska industrin ska dessutom avtalsbaserade partnerskapsarrangemang utvecklas och utnyttjas. Den avtalsbaserade beredskapen ska ökas.

Säkerställandet av tillgången till kritiska mineraler och metaller har fått en allt större betydelse till följd av den ökade efterfrågan på ren energi och den geopolitiska situationen. Nya verktyg och metoder för att trygga tillgången och skapa en bättre lägesbild utvecklas. Utvecklingsarbetet utförs i samarbete mellan den offentliga sektorn och näringslivet.

4.7 Byggnad och underhåll av den fysiska infrastrukturen

En snabb tillgång till byggnadskapacitet vid allvarliga störningar och i undantagsförhållanden ska säkerställas särskilt när det gäller tryggheten av kritisk infrastruktur. Inom byggnadsberedskapen ska man beakta tillgången till den reparationsförmåga som samhället behöver och tillgången på byggprodukter i synnerhet under en militär konflikt, i undantagsförhållanden och vid allvarliga störningar under normala förhållanden.

Inom byggnadssektorn och industrin som tillverkar byggprodukter bereder man sig också på att stödja Försvarmakten i en situation med förhöjd beredskap och i undantagsförhållanden. Försvarmakten och byggnadsindustrin upprätthåller och utvecklar avtalsarrangemangen för beredskapsbyggandet. Det tillspetsade säkerhetsläget förutsätter avtal om produktionsreserveringar med Försvarmakten och ett större företagsnätverk. Upplagringsarrangemangen preciseras i samarbete med Försvarmakten, Försörjningsberedskapscentralen och företag som är väsentliga för försörjningsberedskapen.

De ansvariga myndigheterna ska upprätta planer och administrativ beredskap för att snabbt genomföra sådana omfattande byggnadsprojekt som landets försvar kräver. I verksamheten ska markanvändningen och planeringen av den beaktas i högre grad än tidigare.

De ansvariga myndigheterna ska trygga ett tillräckligt omfattande nätverk av skjutbanor för jägares, sportskyttars, reservisters och myndigheters skytteträning. De regionala och lokala myndigheterna samt kommunerna tryggar skjutbanornas verksamhet och främjar inrättandet av nya skjutbanor med beaktande av regionala och lokala behov.

4.8 Social- och hälsovården samt den sociala tryggheten

Beredskapen inom social- och hälsovården baserar sig på en nationell helhet som består av fem samsamarbetsområden och förvaltningsområdet för social- och hälsovårdsministeriet. Man måste beakta att också den privata sektorn har en betydande roll vid sidan om den offentliga. Försörjningsberedskapsorganisationen stöder beredskapsarbetet inom den offentliga och den privata social- och hälsovården. Metoder för att skapa en lägesbild över beredskapen inom social- och hälsovården utvecklas i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet, beredskapscentren för social- och hälsovården och Institutet för hälsa och välfärd. Försörjningsberedskapsorganisationen stöder upprättandet av en riksomfattande lägesbild över den materiella beredskapen och den privata sektorn.

Funktionsförmågan och resurserna inom social- och hälsovården ska lämpa sig för mångsidig användning också vid störningar under normala förhållanden och i undantagsförhållanden. Försörjningsberedskapsorganisationen stöder social- och hälsovården i synnerhet när det gäller att bygga och upprätthålla den materiella försörjningsberedskapens förmåga på nationell nivå. Inom detta samarbete ska också Försvarmaktens behov beaktas.

Social- och hälsovården är beroende av fungerande infrastruktur, stödtjänster och utbildad personal samt av material, utrustning och läkemedel som är särskilda för sektorn. Försörjningsberedskapen i fråga om materiella resurser inom social- och hälsovården baserar sig i stor utsträckning på den internationella marknaden för läkemedel, behandlingsutrustning och medicintekniska produkter. De logistiska kedjorna måste fungera. I utvecklandet av försörjningsberedskapen inom social- och hälsovården på nationell nivå betonas särskilt sådana funktioner som det råder ett kritiskt behov av eller vars behov ökar vid allvarliga störningar och i undantagsförhållanden och där tryggheten av funktionerna kräver undantagsarrangemang och undantagsresurser. Tillgången på kritisk medicinsk utrustning, syre och blodprodukter ska planeras skilt och behoven av och kapaciteten hos nationell produktion ska ses över som en del av tryggheten av försörjningsberedskapen.

Social- och hälsovårdsministeriet, välfärdsområdena, Institutet för hälsa och välfärd, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet och Försörjningsberedskapscentralen fastställer i brett samarbete tillräckliga säkerhetsupplagringsnivåer för material, utrustning och läkemedel som är väsentliga inom social- och hälsovården. Dessutom preciseras de olika aktörernas ansvar för den materiella beredskapen inom social- och hälsovården.

Inhemsk produktion av material och produkter som är av avgörande betydelse för social- och hälsovårdens verksamhet tryggs i den mån det är möjligt. Samarbetet för att minimera svinn i lagren och säkerställa en tillräcklig omsättning i lagren utvecklas tillsammans med välfärdsområdena. Det är Försörjningsberedskapscentralens uppgift att säkerställa tillgången vid behov, genom till exempel kompletterande upplagring eller avtal som säkerställer tillgången.

Försörjningsberedskapsorganisationens verksamhetsmodeller inom socialvården utvecklas och utvidgas till att gälla kritiska privata aktörer inom socialvården. Samtidigt tas det i särskilt beaktande

att socialvårdens egna materiella beredskap ska vara tillräcklig. Den stöds vid behov genom statens säkerhetsupplagring.

Beredskapen inom social- och hälsovården ska vara förenlig med strukturerna för internationellt samarbete (till exempel EU, Nato och det nordiska samarbetet). Förutsättningarna att lämna och ta emot internationellt bistånd ska säkerställas. Samarbetet måste ökas både på europeisk och på nordisk nivå.

I fråga om den sociala tryggheten är det nödvändigt att trygga kontinuiteten hos den infrastruktur som hänför sig till försäkringsverksamheten, särskilt i syfte att trygga försörjningen för dem som får olika förmåner. För att trygga utbetalningen av förmåner och befolkningens försörjning är det fortfarande behövligt att utveckla aktörernas egna reservarrangemang samt beredskapssamarbetet inom försäkringsbranschen. De typiska beroendeförhållandena inom finansbranschen står i centrum av den sociala trygghetens funktion.

4.9 Finansiella tjänster och försäkringstjänster

Vissa betal- och värdepapperstjänster som tillhandahålls av finansiella aktörer för medborgare, företag, sammanslutningar och staten är av avgörande betydelse. Med tanke på samhällets funktionsförmåga och befolkningens försörjning måste företagen inom sektorn säkerställa dessa tjänster såväl vid allvarliga störningar under normala förhållanden som i undantagsförhållanden. Kritiska betaltjänster är åtminstone gireringar och återkommande betalningar, tjänster för dagliga betalningar, såsom kortbetalningstjänster, kontanttjänster och betalningar mellan banker, samt skuldhanteringstjänster. Kritiska värdepapperstjänster är tjänsterna för handel, clearing, leverans och förvaring av värdepapper samt kapitalanskaffningen för företag och sammanslutningar som är väsentliga för statens verksamhet och samhällets funktion och användningen av deras värdepappersinnehav.

Finansbranschen är mycket beroende av bland annat tjänster och infrastruktur i andra delar av Europa, omfattande verksamhet i det digitala samhället, datakommunikation och kontinuerlig elförsörjning. Möjligheten att använda internationella tjänster säkerställs i så stor utsträckning som möjligt, men tillhandahållandet av kritiska betal- och värdepapperstjänster måste säkerställas genom nationella reservarrangemang. Lagstiftningen ska uppdateras till behövliga delar i syfte att främja beredskapen i fråga om kritiska tjänster.

4.10 Klimatförändringar, extrema väderhändelser och rymdväder

De globala utmaningar och möjligheter som klimatförändringarna och rymdaktivitet medför påverkar Finlands försörjningsberedskap både direkt och indirekt. En del av riskerna gäller direkt Finlands nationellt kritiska infrastruktur och försörjningsberedskap, men särskilt störningar och multiplikatoreffekter i internationella värdekedjor har också indirekt effekt i Finland. De positiva och negativa övergångseffekter som begränsningen av klimatförändringar medför påverkar villkoren för försörjningsberedskapen och ska beaktas i beredskapen.

Rymdsektorn växer och dess betydelse för det moderna samhället ökar. Till exempel utgör tryggheten av tillgången på och användbarheten hos kritiska tjänster för positionsbestämning, kartor och datakommunikation en del av tryggheten av försörjningsberedskapen. Rymden och ett beroende av rymdtjänster kan också utgöra hot mot det moderna samhällets funktion. Till exempel utgör rymdstormar som orsakas av solen en risk vars allvarlighetsgrad med tanke på dagens avancerade infrastruktur inte

är fullt känd. Rymdstormar uppskattas ha en negativ inverkan på försörjningsberedskapen på tre potentiella sätt: Elnätens funktion störs, satelliternas funktion störs eller förhindras (i värsta fall kan satelliten förstöras) samt radiosignalerna störs. För att minska risken krävs det närmare identifiering av både nationella och internationella sårbarheter och riskområden.

De risker, sårbarheter och riskområden som klimatförändringar, extrema väderhändelser och rymdväder medför med tanke på försörjningsberedskapen samt den effekt som dessa fenomen har på säkerställandet av försörjningsberedskapen och livsviktiga samhällsfunktioner ska identifieras och hanteras bättre än tidigare.

Forsknings- och utredningsverksamheten i fråga om klimatförändringar och rymdrisker ska riktas så att väsentliga serviceproducenter och infrastrukturförvaltare bättre kan förbereda sig på de risker och effekter som är förenade med dessa fenomen.

Beredskapen och minskningen av riskerna förutsätter produktion av praktisk information och upprätthållande av riskanalyser, identifiering av effekter av och risker med fenomenen samt förståelse av funktioner, tjänster och infrastruktur som är av avgörande betydelse för försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapsorganisationen har som uppgift att säkerställa att man på ett övergripande och samordnat sätt bereder sig på sådana övergripande risker och effekter för försörjningsberedskapen som hänför sig till klimatet och rymden.

4.11 Den militära försörjningsberedskapen

Det förändrade säkerhetsläget ställer Finland inför nya säkerhetsutmaningar. Hotet om användning av militära maktmedel mot Finland måste i högre grad än tidigare beaktas som en central utgångspunkt också för den icke-militära beredskapsverksamheten. I och med Finlands Natomedlemskap framhävs behovet av att öka samordningen och informationsutbytet mellan den militära och den icke-militära beredskapsverksamheten.

Den vidsträckt kunskapsbas som landets försvar behöver förutsätter långsiktig och säker resursallokering. Den nationella forsknings- och innovationspolitiken ska systematiskt riktas också till helheter som beaktar det militära försvarets och den nationella säkerhetens intressen. Säkerställandet och utvecklandet av kompetensen och den nationella försörjningsberedskapen förutsätter ett långsiktigt samarbete mellan universitet, forskningsinstitut, utbildningsanordnare och finländska försvarsindustriföretag.

En tillräckligt självständig försvarsindustriell produktionsverksamhet, nödvändiga säkerhetsupplag som stöder försvaret och teknisk kompetens skapar grunden för försörjningsberedskapen. De prestationsområden som är väsentliga ur den militära försörjningsberedskapens synvinkel är ledning och nätverkande, spaning, övervakning och stödet till målbestämning samt inflytande och skydd.

Det centrala är att säkerställa driften av kritiska tekniska system och produktionen av sådant kritiskt förbrukningsmaterial som används i försvaret. Med tanke på det nationella försvarets kapacitet är det viktigt att kunna integrera, driva och underhålla kritiska system också under undantagsförhållanden i tillräcklig utsträckning och med behövlig hastighet. Självständig användning av de mest kritiska systemen måste säkerställas nationellt.

I och med digitaliseringens framskridande framhävs den digitala säkerheten. Cybersäkerheten och krypteringstekniken får allt större betydelse. I synnerhet den allt viktigare roll som den banbrytande tekniken spelar för de lösningar som hänför sig till den nationella försvarsindustriella produktionsverksamheten och den tekniska kompetensen bör beaktas.

Som medlem i Nordatlantiska fördragsorganisationen Nato bör förutsättningarna för export och internationaliseringen inom den finländska försvarsindustrin främjas, eftersom både det militära försvaret och försörjningsberedskapen samtidigt stärks på den nationella nivån. Militär försörjningsberedskap skapas också genom det fördjupade samarbetet mellan den inhemska och utländska industrin, vilket i sin tur främjar och ökar deras ömsesidiga beroende.

På den nationella nivån säkerställer man att de inhemska tjänsteproducenterna även i fortsättningen spelar en central roll för trygghandet av den militära försörjningsberedskapen. Verksamheten kan främjas genom att utveckla och fördjupa de befintliga beredskapsmodellerna. Genom avtal om produktionsreservering, krigsekonomiavtal, ramavtal och partnerskapsavtal bedrivs ett långsiktigt samarbete där tjänsteproducenten vid behov bereder sig på och förbinder sig till att producera tjänster också under undantagsförhållanden.

Försvarsförvaltningen främjar bi- och multilateralt försörjningsberedskapssamarbete för att möjliggöra gemensam utveckling, fördelning och användning av den militära prestationsförmågan. Samarbetet med Nato, EU och NORDEFECO är av vikt vid sidan av de viktiga bilaterala relationerna. Av särskild vikt för det nordiska samarbetet är ammunitionslogistik och ammunitionsproduktion samt upprätthållandet och lagringen av försvarsmateriel. Samarbetet mellan försvarsmakten och Försörjningsberedskapscentralen fördjupas i fråga om materiell beredskap, planering, lägesbildsverksamhet och informationsutbyte, övningsverksamhet samt internationellt samarbete. Förutsättningarna och arrangemangen för samarbetet mellan försvarsförvaltningen och Försörjningsberedskapscentralen i kristid bedöms och preciseras i ljuset av de nya säkerhetsutmaningarna.

Förutsättningarna för ett effektivt mottagande och lämnande av externt militärt bistånd (inklusive värdlandsstöd) säkerställs som en del av utvecklandet av försvaret. I det internationella samarbetet främjas skapandet av heltäckande och bindande militära försörjningsberedskapsarrangemang. Som en del av försörjningsberedskapens internationaliseringsdimension ska utvecklingen av de landförbindelser som ersätter sjöförbindelser och av förbindelserna inom landet påskyndas. Spårtrafiken står i synnerhet i fokus när det gäller att hitta lösningar för materialflödena i det nya säkerhetspolitiska läget. Vid genomförandet av projekten ska användningen av olika internationella finansieringsmekanismer (EU, Nato) utnyttjas fullt ut.

5. Finansieringen och utvecklingen av försörjningsberedskapsverksamheten

Försörjningsberedskapen utvecklas långsiktigt utifrån riktlinjerna för utveckling i statsrådets parlamentariskt beredda redogörelse om försörjningsberedskapen. Genom målbeslutet om försörjningsberedskapen säkerställer man att försörjningsberedskapsnivån motsvarar kraven i den förändrade säkerhetspolitiska miljön.

Finansieringen av de försörjningsberedskapsåtgärder som fastställts vara sådana som myndigheterna ansvarar för är en del av den normala planeringen av ekonomin och verksamheten vid ministerierna eller ämbetsverken och inrättningarna inom deras förvaltningsområden. De åtgärder som nämns i målbeslutet genomförs inom förvaltningsområdena i den mån det är möjligt inom ramen för deras

resurser. Åtgärder som kräver finansiering behandlas och beslutas separat i processerna kring budgeten och planen för de offentliga finanserna.

Uppföljningen av de anslag som använts för försörjningsberedskapen ska utvecklas så att man i fortsättningen bättre än för närvarande ska kunna bedöma beloppet av de ekonomiska resurser som årligen använts för försörjningsberedskapsarbetet. Det är svårt att få täckande information om den statsbudgetfinansiering som används för försörjningsberedskapsfunktionerna, eftersom den finansiering som anvisas för tryggnad av försörjningsberedskapen och beredskapen ofta ingår i finansieringen av andra funktioner.

Med medel ur den försörjningsberedskapsfond som förvaltas av Försörjningsberedskapscentralen täcks utgifter enligt lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992). Den finansiella grunden för försörjningsberedskapsverksamheten används aktivt för utvecklande av försörjningsberedskapsorganisationen och -verksamheten samt för genomförandet av sådana riktade åtgärder som stöder målen för försörjningsberedskapen.

Försörjningsberedskapscentralen bereder sig på att i undantagsförhållanden och vid sådana allvarliga störningar som kan jämföras med dem utan dröjsmål med medel ur försörjningsberedskapsfonden finansiera sådana statliga åtgärder som behöver vidtas med tanke på störningssituationer. Försörjningsberedskapsfondens bärkraft måste bedömas och säkerställas, så att de åtgärder som det i lag har bestämts att ska täckas med medel ur försörjningsberedskapsfonden och sådana åtgärder som hänförs till beredskap och störningssituationer kan finansieras under alla förhållanden. I samband med reformen av försörjningsberedskapslagstiftningen ses finansieringssystemet för försörjningsberedskapen och försörjningsberedskapsavgiften över för att stärka den finansiella grunden för försörjningsberedskapsverksamheten och för att bevara försörjningsberedskapsfondens bärkraft.

I 12 § i beredskapslagen (1552/2011) finns bestämmelser om myndigheternas skyldighet att vidta förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden. Myndigheterna ska beakta kostnaderna för dylika beredskapsåtgärder vid hänförandet av sina omkostnader. Bestämmelser om finansieringen av myndigheternas verksamhet i exceptionella situationer utfärdas särskilt.

Sådana utgifter som beredskapen medför för privata näringsidkare och andra privata aktörer kan ersättas från statens medel, om statsmakten förutsätter att aktörerna vidtar kraftigare åtgärder än den goda, affärsverksamhetsbaserade kontinuitetskontroll som förutsätts inom näringsverksamheten. Bestämmelser om användningen av försörjningsberedskapsfondens medel till sådana ändamål finns i speciallagstiftningen.

6. Uppföljning av statsrådets mål

Hur statsrådets mål för tryggnad av försörjningsberedskapen framskrider följs regelbundet upp. Arbets- och näringsministeriet svarar för uppföljningen. Ministeriet utarbetar en plan för verkställandet av beslutet om målen med försörjningsberedskapen i samarbete med de övriga ministerierna och Försörjningsberedskapscentralen. I planen för genomförande fastställs de olika myndigheternas ansvarsområden och en noggrannare tidsplan för åtgärderna.